

Sisällys

Alkusanat	3
1 Isännöinnin rooli ja toimintaympäristö	12
1.1 Isännöitsijän työ	12
1.1.1 Mitä on isännöinti?.....	12
1.1.2 Isännöinnin asema, ammattikuva ja tehtävät.....	16
1.1.3 Isännöinnin tehtävät.....	21
1.1.4 Asiakastaloyhtiön strategia isännöitsijän työn ohjueorana.....	25
1.1.5 Isännöitsijän perustyöviikko ja -vuosi.....	37
1.2 Isännöinnin toimintaympäristö.....	42
1.2.1 Isännöintialan toimintaympäristö.....	42
1.2.2 Isännöinti liiketoimintana.....	45
1.2.3 Laadun kehittäminen ja varmistaminen	47
1.2.4 Kiinteistö- ja isännöintialan järjestöt ja niiden palvelut.....	49
1.3 Isännöitsijän osaamisen kehittäminen.....	53
1.3.1 Isännöinnin osaamis- ja ammattitaitovaatimukset.....	53
1.3.2 Isännöinnin kelpoisuusehdot.....	55
1.3.3 Koulutusvaihtoehdot	57
1.3.4 Itsensä kehittäminen	63
1.4 Isännöitsijän työsopimus ja sen ehdoista sopiminen.....	65
1.4.1 Isännöitsijän työsuhde.....	65
1.4.2 Isännöitsijän työsopimus ja sen sisältö	66
1.4.3 Erytislausekkeet isännöitsijän työsopimuksessa.....	70
1.4.4 Isännöitsijän työsuhteen ehtojen muuttaminen.....	73
1.4.5 Työlainsäädännön soveltaminen isännöitsijään	74
1.5 Isännöintialan tietojärjestelmät.....	76
1.5.1 Tietojärjestelmien historia ja nykytila	76
1.5.2 Vaatimukset isännöinnin käytössä oleville ohjelmistoille.....	78
1.5.3 Tiedon omistus ja siirtyminen	83
1.5.4 Tietosuojat	84
Lisätietoa.....	85
2 Asiakaspalvelu	92
2.1 Isännöinnin asiakas on taloyhtiö	92
2.2 Erilaisia asiakaspalvelutehtäviä	93
2.2.1 Peruspalvelut ja käyttäjäpalvelut	93
2.2.2 Isännöitsijäntodistuksen ja muiden asiakirjojen tilaukset	94
2.2.3 Asuntokauppa.....	95
2.2.4 Kunnossapito- ja muutostyöilmoitusten käsittely	95
2.3 Asiakaspalvelu isännöintiyrityksessä.....	96
2.3.1 Asiakkaan kohtaaminen ja tarpeiden huomioiminen	96
2.3.2 Asiakasreklamaation hoitaminen.....	101
2.3.3 Huoneistokäynnit ja oikeus niihin.....	103
2.3.4 Konfliktitilanteiden hoitaminen	105
2.4 Isännöinnin tuotteistaminen ja brändäys	109
2.4.1 Tuotteistamisen hyödyt	109
2.4.2 Palvelumuotoilu ja palvelujen tuotteistaminen	110
2.4.3 Yrityskuvan kehittäminen	112
2.4.4 Asiakaskokemuksen mittaaminen.....	114
2.4.5 Isännöinnin palvelusuunnitelma.....	116
Lisätietoa.....	117

3	Viestintä	120
3.1	Viestintä osana isännöintipalvelua	120
3.1.1	Miten taloyhtiöissä viestitään?	120
3.1.2	Asukasviestintäpalveluista sopiminen	121
3.1.3	Palvelumalli taloyhtiön viestinnän hoitamiseen	122
3.2	Sujuvan viestinnän hyödyt	127
3.2.1	Hyvä viestintä kannattaa	127
3.2.2	Hyvän tiedonkulun hyödyt taloyhtiölle	127
3.2.3	Hyvän tiedonkulun hyödyt isännöinnille	128
3.2.4	Avoin viestintä lisää luottamusta	129
3.2.5	Taloyhtiöviestintää koskevat suositukset	129
3.3	Taloyhtiön viestinnän suunnittelu	130
3.3.1	Taloyhtiön viestintäsuunnitelman sisältö ja laatiminen	130
3.3.2	Isännöinnin ja hallituksen roolit viestinnässä	133
3.3.3	Taloyhtiön viestinnän kohderyhmät	134
3.3.4	Viestittävät asiat	135
3.3.5	Viestintäkanavat	136
3.4	Viestintä erityistilanteissa	140
3.4.1	Muutosviestintä	140
3.4.2	Korjaushankeviestintä	141
3.5	Kriisiviestintä	146
3.5.1	Kriisiviestintäsuunnitelman laatiminen ja ylläpito	146
3.5.2	Käytännön kriisiviestintä	147
	Lisätietoa	148
4	Taloyhtiön hallinto	150
4.1	Taloyhtiön hallinto – säännökset ja suositukset	150
4.1.1	Taloyhtiön hallinnossa sovellettava laki	150
4.1.2	Yhtiöjärjestyksen määräykset	151
4.1.3	Taloyhtiön hyvä hallintotapa -suositus	153
4.2	Osakkeet	155
4.2.1	Osakekirja ja omistuksen rekisteröinti	155
4.2.2	Osakeluettelo	156
4.3	Yhtiövastikkeet	158
4.3.1	Vastikeperusteet	158
4.3.2	Vastikkeiden käyttöala	158
4.3.3	Vastikeperusteesta poikkeaminen	159
4.3.4	Vastikeperusteiden muuttaminen	162
4.4	Kunnossapitovastuu ja vastuunjakotaulukko	163
4.4.1	Kunnossapitovastuun jakautuminen asunto-osakeyhtiössä	163
4.4.2	Vastuunjakotaulukko kunnossapitovastuun selkeyttäjänä	164
4.4.3	Perustaso	166
4.4.4	Kunnossapitovastuusta poikkeaminen	166
4.5	Osakasremontit ja remonttirekisterin ylläpitäminen	167
4.5.1	Osakkaan kunnossapito- ja muutostyöoikeus	167
4.5.2	Osakkaan velvollisuus ilmoittaa töistä ja ilmoituksen käsittely	167
4.5.3	Osakasremontin valvonta	168
4.5.4	Yhtiön kunnossapito- ja muutostyörekieteri	168
4.5.5	Vastuu virheellisesti tehdystä remontista	169
4.6	Hallituksen ja isännöitsijän välinen työnjako	170
4.6.1	Hallituksen tehtävät ja toimivalta	170
4.6.2	Isännöitsijän tehtävät ja toimivalta	171
4.6.3	Asioiden valmistelu	171
4.7	Taloyhtiön kokoukset	172
4.7.1	Hallituksen kokoukset	172
4.7.2	Yhtiökokoukset	175
4.8	Hallintaanotto asunto-osakeyhtiössä	183
4.8.1	Hallintaanottoperusteet	183
4.8.2	Hallintaanotto prosessi	185

4.9	Osakkaan tai asukkaan häätö.....	189
4.9.1	Vireilletuloilmoitus ja muuttokehutus.....	189
4.9.2	Muuttopäivä.....	189
4.9.3	Häädön suorittaminen.....	190
4.9.4	Häädön kustannukset.....	191
4.10	Isännöitsijätodistus.....	191
4.10.1	Velvollisuus isännöitsijätodistuksen antamiseen.....	191
4.10.2	Isännöitsijätodistuksen sisältö.....	192
4.10.3	Isännöitsijätodistuksen liitteet.....	193
4.11	Uudiskohteen hallinto.....	194
4.11.1	Uudiskohteen hallinto rakennusaikana.....	194
4.11.2	Rakennusvaiheen päätyminen ja hallinnon luovutus.....	195
4.11.3	Vakuudet.....	199
4.11.4	Vuositarkastus ja vuositarkastuskokous.....	201
4.11.5	Rakennusvirheet, vastuut ja reklamointi.....	202
4.12	Kiinteistön rasitteet, erityiset oikeudet ja kiinnitykset.....	208
4.12.1	Rasitteet.....	208
4.12.2	Erytyiset oikeudet.....	212
4.12.3	Kiinteistön kiinnitykset.....	214
4.12.4	Rasitustodistus.....	215
4.13	Seuraamukset ja oikeussuoja.....	215
4.13.1	Moitteenvaraiset päätökset.....	215
4.13.2	Mitättömät päätökset.....	216
4.13.3	Vahingonkorvaus asunto-osakeyhtiössä.....	217
	Lisätietoa.....	218
5	Sopimus- ja asiakirjahallinto.....	220
5.1	Taloyhtiön sopimushallinto.....	220
5.1.1	Taloyhtiön yleisimmät sopimukset.....	220
5.1.2	Isännöinnin ja hallituksen työnjako sopimuksenteossa.....	222
5.1.3	Sopimusten teossa noudatettavat yleisperiaatteet.....	223
5.2	Isännöinti- ja kiinteistöpalvelusopimukset.....	225
5.2.1	Yleiset sopimusehdot.....	226
5.2.2	Isännöinti- ja kiinteistöpalvelusopimusten sisältö.....	226
5.2.3	Sopimusten laadinnan vaiheet.....	227
5.2.4	Sopimuksen päättäminen.....	234
5.2.5	Kiinteistötyön mitoitus ja laatuvaatimukset.....	235
5.2.6	Tilaajavastuulain ja hankintalain huomioiminen sopimuksissa.....	238
5.3	Taloyhtiön asiakirjahallinto ja arkistointi.....	239
5.3.1	Arkistoitavat asiakirjat.....	239
5.3.2	Asiakirjojen säilyttäminen.....	240
5.4	Taloyhtiön rekisterit ja tietosuoja.....	241
5.4.1	Henkilötietoja sisältävät dokumentit taloyhtiössä.....	241
5.4.2	Tietosuoja-asetuksen velvoitteet taloyhtiölle.....	241
	Lisätietoa.....	243
6	Riskienhallinta ja turvallisuus.....	244
6.1	Mikä riskienhallinta?.....	244
6.2	Omatoiminen varautuminen ja pelastussuunnitelma.....	246
6.2.1	Mitä on omatoiminen varautuminen?.....	246
6.2.2	Pelastussuunnitelma.....	246
6.2.3	Palotarkastukset ja muu viranomaisvalvonta.....	248
6.2.4	Asumisen riskit ja vaarat.....	249
6.2.5	Rakennuksen kuntoon ja ylläpitoon liittyvät velvoitteet.....	255
6.2.6	Väestönsuojat.....	259
6.2.7	Turvallisuusasioista tiedottaminen.....	261
6.3	Tekniset turvajärjestelmät sekä lukitus- ja avainturvallisuus.....	262
6.3.1	Teknisten turvallisuusjärjestelmien toimintaperiaatteet.....	262
6.3.2	Turvateknisten järjestelmien asentaminen ja ylläpito.....	263
6.3.3	Tekninen paloturvallisuus.....	267

6.3.4	Rikosten ennaltaehkäisy ja kulkemisen valvonta	272
6.3.5	Lukitus ja avainturvallisuus	278
6.3.6	Avainhallintapalvelun hankinta	284
6.3.7	Asuinympäristön turvallisuus	289
6.4	Vakuuttaminen	290
6.4.1	Kiinteistövakuutus	290
6.4.2	Muut vakuutukset	294
6.4.3	Ohjeet vahinkojen varalle	297
6.4.4	Muutoksenhaku	297
6.4.5	Isännöintiyrityksen omat vakuutukset	298
6.5	Työturvallisuus ja työsuojelu	299
6.5.1	Kiinteistön turvallisuus osana työturvallisuutta	299
6.5.2	Työturvallisuus	300
6.5.3	Työsuojelu	303
6.5.4	Työterveyshuolto	306
	Lisätietoa	308
7	Taloyhtiön talous	316
7.1	Taloyhtiön talouden suunnittelu	316
7.1.1	Lyhyen tähtäimen maksuvalmiussuunnittelu	316
7.1.2	Pitkän tähtäimen talous- ja rahoitussuunnittelu	317
7.2	Talousarvio	318
7.2.1	Talousarvion tarkoitus	318
7.2.2	Talousarvion tavoitteet ja muoto	318
7.2.3	Talousarvion laatiminen	322
7.3	Kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus	329
7.3.1	Kirjanpitolain yleiset säännökset	329
7.3.2	Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto	332
7.3.3	Tilinpäätös ja toimintakertomus	338
7.3.4	Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöitä koskevat arvostus- ja jaksotussäännökset	370
7.3.5	Lainaosuuslaskenta	374
7.4	Tilintarkastus, toiminnantarkastus ja erityinen tarkastus	376
7.4.1	Tilintarkastaja	376
7.4.2	Toiminnantarkastaja	379
7.4.3	Tarkastus ja sen dokumentointi	381
7.4.4	Erityinen tarkastus	383
7.5	Tuloverotus	384
7.5.1	Yleistä tuloverotuksesta	384
7.5.2	Veronalaiset tulot	386
7.5.3	Verovapaat erät	386
7.5.4	Verotuksessa tehtävät vähennykset, aktivoinnit ja poistot	390
7.5.5	Asuintalovaraus	396
7.5.6	Tappiontasausjärjestelmä	398
7.5.7	Kotitalousvähennyksen hyödyntäminen osakkaan remonteissa	400
7.6	Kiinteistöverotus	401
7.6.1	Mistä kiinteistövero maksetaan?	401
7.6.2	Veron määräytyminen	401
7.7	Kiinteistöjen arvonlisäverotus	406
7.7.1	Milloin arvonlisävero maksetaan?	406
7.7.2	Verolliset kiinteistöluovutukset	409
7.8	Pankkipalvelut	411
7.8.1	Yleistä taloyhtiöiden pankkipalveluista	411
7.8.2	Maksuliikenne ja tilit	411
7.9	Vuokra- ja vastikesaatavien perintä	414
7.9.1	Yleistä vuokra- ja vastikesaatavien perinnästä	414
7.9.2	Vapaaehtoinen perintä	416
7.9.3	Oikeudellinen perintä	421
7.9.4	Ulosottoperintä	423
	Lisätietoa	425

8 Kiinteistön ylläpito ja kunnossapito	428
8.1 Kiinteistön elinkaaren hallinta.....	428
8.1.1 Miksi elinkaaren hallinta on tärkeää?.....	428
8.1.2 Kiinteistöstrategia.....	429
8.1.3 Kuntoarvio.....	430
8.1.4 Kunnossapitotarveselvitys.....	434
8.1.5 Kunnossapitosuunnitelma (PTS).....	435
8.1.6 Kuntotutkimukset.....	437
8.2 Huoltokirja.....	445
8.2.1 Huoltokirja ylläpidon ohjenuorana.....	445
8.2.2 Huoltokirjan sisältö.....	447
8.2.3 Huoltokirjan laadinta.....	450
8.2.4 Huoltokirjan käyttäminen.....	452
8.3 Kiinteistönhoito.....	455
8.3.1 Kiinteistönhoidon hankinta.....	455
8.3.2 Mitä kiinteistönhoito on käytännössä?.....	456
8.3.3 Yleishoito ja valvonta.....	459
8.3.4 Hoito- ja tarkastustehtävät sekä tekninen huolto.....	460
8.3.5 Talotekniset ammattiliikkeelle kuuluvat tehtävät.....	465
8.3.6 Ulkoalueiden hoito.....	467
8.3.7 Siivous.....	472
8.3.8 Jätehuolto.....	474
8.4 Lämmitysjärjestelmät.....	480
8.4.1 Vesikiertoinen lämmitysjärjestelmä (keskuslämmitys).....	480
8.4.2 Suora sähkölämmitys.....	494
8.4.3 Lämpöpumpplämmitys.....	494
8.4.4 Lämpötilojen toimenpiderajat oleskelutiloissa.....	500
8.4.5 Lämpövuotojen selvittäminen lämpökamerakuvausilla.....	501
8.5 Vesijohtojärjestelmät.....	502
8.5.1 Kunnallinen vesihuolto.....	502
8.5.2 Kiinteistön vesijohtojärjestelmä.....	503
8.5.3 Käyttöveden lämpötilat.....	509
8.5.4 Veden laatu.....	510
8.5.5 Energian säästömahdollisuudet vesijohtoverkostoissa.....	512
8.6 Viemärijärjestelmät.....	513
8.6.1 Kiinteistön ja kunnan viemärijärjestelmät.....	513
8.6.2 Jätevesiviemäri.....	514
8.6.3 Sadevesijärjestelmä.....	520
8.6.4 Salaojajärjestelmä.....	521
8.7 Ilmanvaihtojärjestelmät.....	522
8.7.1 Ilmanvaihdon tarkoitus.....	522
8.7.2 Erilaiset ilmanvaihtojärjestelmät.....	523
8.7.3 Hyvän ilmanvaihdon edellytykset.....	530
8.7.4 Ilmanvaihdon toimivuuden arviointi.....	537
8.7.5 Ilmanvaihdon automaatio.....	539
8.7.6 Jäähdytys ja viilennys ilmanvaihdon avulla.....	539
8.8 Sähkö- ja hissitekniikka.....	540
8.8.1 Sähköjärjestelmän keskeisiä osia.....	540
8.8.2 Vastuu kiinteistön sähköjärjestelmän huolto- ja kunnossapito- toimenpiteistä.....	546
8.8.3 Sähkö- ja telelaitteiden ja sähköasennusten tarkastukset.....	548
8.8.4 Sähköajoneuvojen lataaminen kiinteistöjen sähköverkoissa.....	552
8.8.5 Hissitekniikka.....	561
8.9 Energianhallinta.....	564
8.9.1 Energiatodistus.....	564
8.9.2 Energiatohokkuuden parantaminen.....	568
8.9.3 Kulutusseuranta.....	571
Lisätietoa.....	578

9 Rakentaminen ja remointi.....	588
9.1 Kiinteistön nykytila ja tarveselvitys	588
9.2 Kiinteistön rakennusosien kunnossapito ja korjaaminen.....	589
9.2.1 Kunnossapito- ja perusparannustyöt.....	589
9.2.2 Vuosikorjausluonteiset korjaus- ja huoltotyöt	592
9.2.3 Remontit osakkaiden huoneistoissa	592
9.2.4 Rakennusosien hoito ja kunnossapito.....	592
9.3 Rakentamista koskeva sääntely.....	596
9.3.1 Pakottava sääntely.....	596
9.3.2 Hyvä rakennustapa.....	597
9.3.3 Kaavoitus.....	597
9.3.4 Rakennus-, toimenpide-, purkamis- ja maisematyöluvat	599
9.3.5 Kiinteistön omistajan velvollisuudet.....	605
9.3.6 Naapurien oikeudet ja huomioiminen	606
9.3.7 Luvat asunto-osakeyhtiön osakkaiden remonteissa	607
9.4 Tyypillisiä kiinteistökorjauksia	608
9.4.1 Vesikatteet ja räystäskourut.....	608
9.4.2 Julkisivut ja parvekkeet	609
9.4.3 Ikkunat ja ovet.....	611
9.4.4 Salaojat	612
9.4.5 Vesijohdot ja viemärit.....	613
9.4.6 Lämmitys	614
9.4.7 Ilmanvaihto.....	615
9.4.8 Sähköjärjestelmä.....	616
9.4.9 Antenni- ja tietoverkkojärjestelmät	616
9.4.10 Hissit.....	617
9.4.11 Lukitus.....	617
9.4.12 Yleiset tilat	618
9.4.13 Huoneistojen märkätilat	619
9.4.14 Pihat.....	619
9.5 Asbestin huomioiminen korjaustöissä	620
9.5.1 Mistä asbestia voi löytyä?	620
9.5.2 Asbestikartoitus.....	621
9.5.3 Asbestipurkutyö	622
9.6 Korjaushanke.....	623
9.6.1 Hankesuunnittelu	624
9.6.2 Suunnittelu.....	630
9.6.3 Rakentamisen valmistelu	633
9.6.4 Rakentaminen	641
9.6.5 Vastaanotto.....	648
9.6.6 Takuu- ja vastuu-aika.....	650
9.7 Lisärakentaminen	651
9.7.1 Lisärakentamiseen liittyvät termit	651
9.7.2 Rakentamisen vaihtoehdot.....	652
9.7.3 Kaupalliset vaihtoehdot.....	653
9.7.4 Lisärakentamisen eteneminen	656
Lisätietoa.....	659

10 Vuokraustoiminta	662
10.1 Isännöinnin rooli vuokraustoiminnassa	662
10.1.1 Vuokrakohteen markkinointi ja vuokralaisen valinta	662
10.1.2 Vuokrasopimuksen tekeminen.....	663
10.2 Asuntojen vuokraaminen	664
10.2.1 Alkutarkastus.....	664
10.2.2 Sopimuksen kesto	665
10.2.3 Vuokran määrä ja korottaminen.....	666
10.2.4 Vakuus ja ennakkovuokra	668
10.2.5 Huoneiston kunto ja kunnossapito	669
10.2.6 Muiden kuin vuokralaisen oikeus käyttää huoneistoa.....	674
10.2.7 Vuokraoikeuden siirto.....	677
10.2.8 Vuokrasuhteen päättäminen.....	677
10.2.9 Poismuutto ja vakuuden palauttaminen.....	683
10.2.10 Erityiskysymyksiä	685
10.3 Liikehuoneistojen vuokraaminen	687
10.3.1 Vuokrasopimuksen osapuolet	687
10.3.2 Vuokrattava tila ja sen käyttötarkoitus	687
10.3.3 Vuokrasopimuksen kesto ja muuttaminen.....	689
10.3.4 Vuokran määräytyminen	690
10.3.5 Vakuus	694
10.3.6 Liikehuoneiston kunto ja kunnossapito	695
10.3.7 Vuokraoikeuden siirrettävyys ja alivuokraus	699
10.3.8 Vuokrasuhteen päätyminen.....	700
10.3.9 Erityiskysymyksiä	704
10.4 Valtion tukemat vuokra-asunnot.....	705
Lisätietoa.....	706
Liitteet	707
Liite 1 Isännöitsijän työsopimus (malli).....	707
Liite 2 Ilmoitus huoneiston kunnossapito- muutostyöstä (lomakemalli).....	712
Liite 3 Isännöitsijäntodistus (lomakemalli).....	715
Liite 4 Isännöintipalvelujen yleiset sopimusehdot ISE 2007.....	718
Liite 5 Kiinteistöpalvelualan yleiset sopimusehdot KP YSE 2007	725
Liite 6 Isännöintisopimus (lomakemalli)	731
Liite 7 Kiinteistöpalvelusopimus (lomakemalli)	732
Liite 8 Kunnossapito-ohjelma 2021–2030 (malli).....	733
Liite 9 Asuinhuoneiston vuokrasopimus (lomakemalli)	740
Liite 10 Kiinteistön hoitokulut ja hoitovastikkeet 2020	742
Hakemisto.....	746